

**TEZAUŢĂ LITURGICĂ**  
**24 DECEMBRIE**  
**SF. IUSTIN POPOVICI**

**VIATA**  
**SF. CUVIOASE-**  
**MUCENITE**  
**EUGENIA**  
**DE LA ROMA**



**BELGRAD, 1977**



# Архимандрит ЈУСТИН Поповић

## ЖИТИЈА СВЕТИХ

**24. ДЕЦЕМБАР**  
**ЖИТИЈЕ И СТРАДАЊЕ СВЕТЕ**

### **ПРЕПОДОБНОМУЧЕНИЦЕ ЕВГЕНИЈЕ**

У СЕДМОЈ години царовања римскога цара Комода, који наследи престо после оца свога Марка Аврелија,<sup>[1]</sup> би постављен за епарха целог Египта неки знаменити велможа, по имену Филип. И Филип са својом женом Клавдијом и децом пређе из Рима у Александрију. Имађаше он два сина, Авита и Сергија, и јединицу ћерку Евгенију, веома лепу телом и целомудрену духом. Ево повести о њеном животу.

Филип управљаше Египтом по римским законима и обичајима предака. Он ни најмање није волео врачаре и мађионичаре, и силно их је гонио и уништавао. Исто тако он није волео ни Јевреје; он им чак ни име није могао чути. Међутим према хришћанима се понашао веома благо; и мада их, по царском наређењу, беше истерао из града Александрије, ипак им је допустио да у предграђу града мирно живе и

слободно служе своме Богу, јер он цењаше хришћане због њиховог савршеног живота и мудрости. Сам пак он усрдно се бављаше грчком философијом, у којој васпитаваше и своју кћер Евгенију. Притом Филип учаше Евгенију да влада и латинским и грчким језиком, и да слободно и красноречиво говори на оба та језика, много се старајући да Евгенија постигне што већи успех у философији и осталим наукама. А она, бистра и врло марљива, лако напредоваше у свима наукама. Што једном чује или прочита, то је она чврсто памтила, чувајући то у срцу свом као да је написано на челичним таблицама. А беше Евгенија лепа лица и дивна тела, но још лепша целомудреношћу својих мисли и дивнија девичанском чистотом. Стога један од најзнаменитијих великодостојника римских, по имену Аквилин, захеле да је вери своме сину Аквилију за невесту. И када је родитељи упиташе, да ли она пристаје да се уда за тог високородног младића, Евгенија одговори: Мужа треба изабрати себи бољег по животу а не по пореклу, јер се има живети с њим а не с родом његовим.

Такође и други високородни и богати младићи жељаху да се вере с њом, али их она одбијаше све што јој се, тобож, не допада начин њихова живљења, а у самој ствари она је то чинила

једино из жеље и бриге да остане и живи у девствености.

Тако се припремаше диван и чист сасуд за примање божанског миомирисног мира. И убрзо за њеним добрим делима последова добра вера, и она чиста приступи к чистоме извору побожности. Као почетак пак Евгенијина обраћења к Богу послужи следећи догађај: Случајно или, боље рећи, по Божјем промислу Евгенији дође до руку књига Посланица светог апостола Павла. Пажљиво је прочитавајући и улазећи у њен смисао, Евгенија познаде да постоји Један Истинити Бог које је створио васељену: и њој се одмах просвети ум, који у ње беше одавна предочишћен и припремљен за примање Светога Духа. И она срцем чврсто поверова у Христа, али се не усуђиваше да Га јавно исповеда устима, бојећи се гњева својих родитеља.

Када, по царском наређењу, изгнаше из Александрије хришћане, чије учење Евгенија веома жељаше чути, то она замоли родитеље да јој дозволе да иде у предграђе на једно од њихових имања, да се тамо у осами одмори и освежи. А родитељи, не слутећи ништа о њеној тајној намери, дозволише јој да иде у предграђе ради освежења. Она пак, пролазећи колима са својим евнусима и робинама поред манастира у

једном од хришћанских насеља, чу како монаси певају иза ограда: „Сви су богови незнабожаца демони; а Господ је небеса створио“ (Псал. 95, 5). Чувши ове речи, и постидевши се заблуде предака, она уздахну из дубине срца, и рече двојици својих евнуха, Проту и Јакинту: Ви сте са мном довољно изучили науке; ми смо заједно схватили учења Сократа, Аристотела и Платона, познате заблуде стоика и мишљења Епикура;<sup>[2]</sup> а прочитали смо и проучили и друге софисте и песнике. Ви, разуме се, насигурно знате да су све то басне које немају у себи ништа сем неке наликости истине, која може завести многе. Није нам непознато и то, како се хвале својом мудрошћу јелини, од којих неки на све могуће начине доказују да нема никаквога бога, а неки опет сматрају да има много богова, и деле их на веће и мање. Хришћани пак све њих побеђују речју, говорећи: „Сви су богови незнабожаца демони“. Јер вера у те незнабожачке богове јесте савршено безумље и потпуна погибао. Међутим хришћанско учење: „Господ створи небеса“, отворено признаје Јединога Бога и даје нам познање о нашем свеопштем Господу. Сагласно са овим учењем учи и апостол њихов Павле, чије списе, који доказују постојање Јединога Бога, ја читам јуче и прекјуче. И ја верујем речима тога апостола,

јер су врло јасне и достојне веровања пошто заснивају веру на самим делима. Апостол у својим Посланицама јасно показује пут ка спасењу, и ви, ако желите, можете кренути тим путем. А ја се више нећу звати вашом госпођом већ сестром и саслужитељком: јер ми имамо заједничког Господа и Оца – Бога. Стога будимо једнодушни и једномислени, као браћа, и заједно решимо да се обратимо ка Христу. Чула сам да је хришћански епископ Елиј[3] подигао овде манастир, у коме монаси непрестано дању и ноћу славе Бога песмама. Овај манастир епископ повери неком презвитеру Теодору о чудесним делима којег причају да он својом молитвом даје прогледање слепима, изгони ђаволе, и сваку болест лечи речју. Још говоре и то, да у овај манастир нипошто није допуштено женама улазити. Зато ми острижите косу, обуците ме у мушко одело, па ме ноћу одведите тамо. Ми ћемо одредити наш повратак у град за касно увече; сви робови нека иду испред кола, а вас двојица иза кола; ја ћу пак тихо сићи с кола, и ми ћемо се сакрити тајно од свих; кола нека се празна врате дома, а ми ћемо отићи к слугама Божјим.

Ове Евгенијине речи и намере беху пријатне обојици евнуха. И када наступи ноћ они урадише као што се договорише. Јер касно

увече враћајући се у град, они кришом сведоше Евгенију с кола, тако да то нико од робова не примети. Сакривши се, они је обукоше у мушко одело, остригоше јој девојачку косу, и упутише се к манастиру. Но они још не беху на домаку манастира, а угледаше где им се приближава блажени Елиј, епископ Илиопољски,<sup>[4]</sup> идући са мноштвом народа из Илиопоља у манастир. Јер у Египту бејаше такав обичај да, када епископ обилази своје манастире и цркве, онда га народ прати певајући песме. Тако и овом приликом са епископом Елијем иђаше испред и иза њега око десет хиљада људи, који певаху и клицаху: „Пут је побожних прав, и поравната је стаза побожних“ (Ис. 26, 7).

Чувши те речи, Евгенија рече својим пријатељима: Удубите се у смисао тих стихова, како све речи њихове имају значаја за нас и односе се на нас. Јер када ми разговарасмо о Истинитом Богу, ми чусмо певање: „Сви су богови незнабожаца демони; а Господ је небеса створио“. А сада када ми, одвративши се од идолослужења, кренусмо путем, којим желимо прићи Христу, ево неколико хиљада људи сусреће нас једногласно певајући: „Пут је побожних прав, и поравната је стаза побожних“. И мени изгледа да се то десило не случајно него по Божјем промислу. Хајде стога да видимо куда

иде овај народ; и ако иде ка истој обитељи куда и ми стремимо, онда да им се придружимо и путујемо заједно с њима, као њихови пријатељи. И тако придруживши се народу који је ишао и певао, они упиташе једнога: Ко је онај старац што једини јаше на магарету усред народа који иде испред и иза њега? – И чуше као одговор, да је то епископ Елиј, хришћанин од младости своје, који је одрастао у манастиру. Када су њега још као дете слали да донесе огањ од суседа, он доношаше жар у скуту од своје хаљине, а хаљине му не прогореваху. Таква беше светост његова још у детињству његовом. „Пре неколико дана, – (настави казивати упитани човек, – појави се у овим местима неки врачар по имену Зариј, који разним враџбинама и лукавствима обмањиваше људе: он епископа Елија називаше варалицом, а за себе говораше да је добар учитељ, послан људима од Христа. Тада се сабра мноштво хришћана, и дођоше ка оцу нашем кога видите, и рекоше: чујемо како Зариј тврди за себе да је послан од Христа. Стога: или прими њега у заједницу с тобом, или пак, ако говори лаж, ти га речима победи, па ћемо ми поћи за оним од вас који однесе победу у препирци. Свети епископ Елиј пристаде на препирку са Заријем: јер се надаше на Христа, као што се и Зариј уздаше у своје демоне. И би одређен дан

за препирку и припремљено место усред града Илиопоља. И дође Зариј врачар са волшебним чинима својим, а дође и епископ са богонадахнутим речима. И пошто благослови народ, епископ рече: Сада ћете познати духове који су од Бога.<sup>[5]</sup> И обративши се онда Зарију, он поче водити с њим велику препирку. Но волх беше веома вешт у својим обманама, горд и безобзиран у говору; он се стараше да однесе победу не истином већ хвалисавом и бестидном многоговорљивошћу. Због тога кротки и безазлени епископ не могаше волха надвладати речима. И жао би народу што Зариј надмашује епископа у препирци. Приметивши то, епископ замоли да се стишају, и рече народу: Ваља нам сада послушати савет светог апостола Павла који он даје своме ученику Тимотеју: Ово напомињи, и посведочи пред Господом, да се не препиру, које ништа не помаже, него смета оне који слушају (2. Тм. 2, 14). Али да не би неко помислио да ми ово апостолово сведочанство приводимо не ради изналажења истине већ из бојазни, ја предлажем ово: да се усред града наложи ватра и да ми оба заједно уђемо у огањ, па ко од нас не изгори, тај и јесте истински посланик Христов. – Овај се предлог допаде свему народу; и одмах наложише велику ватру. Епископ стаде звати врачара у пламен, али овај

одговори: Уђи прво ти у огањ, пошто си ти предложио такву проверу. – Епископ се прекрсти, и подигавши руке к небу уђе усред огња; и престоја у великом пламену око пола сата, и не би ни најмање опаљен: јер се огањ не дотаче ни његових власи, ни његове одеће. А зваше епископ и Зарија да уђе у огањ к њему, али се овај страховито препаде и покуша да бежи. Но народ га дохвати и рину га у огањ силом. И одмах бедник поче горети, и сасвим би изгорео да га свети епископ Елиј не избави брзо из огња, истина полусагорелог али живог. После тога волх би са поругом протеран из предела Илипољских. А епископа кога видите, куд год он ишао, свуда прати народ са божанским песмама“.

Слушајући ово казивање, блажена Евгенија се радоваше духом, и дивљаше се, и уздисаше. Најзад она поче усрдно молити човека што разговараше с њом и зваше се Евтропије, говорећи: Молим те, господине, да обавестиш светог епископа о нама, који желимо да се од идола обратимо ка Христу. Ми смо браћа, и договорисмо се да заједно постанемо хришћани и да живимо у овом манастиру, никада се не одвајајући један од другог. – Саговорник им одговори: Ћутите засада о томе, док епископ не уђе у манастир и не одахне мало од пута, а када

се укаже згодан тренутак ја ћу га, по жељи вашој, обавестити о вама.

Када се они приближише манастиру, у сусрет епископу изиђоше монаси, певајући: Примисмо, Боже, милост Твоју усред људи Твојих (Псал. 47, 10). – Када епископ са народом уђе у манастир, уђе са евнусима својим и Евгенија, слична младићу по оделу и остриженој коси. Пошто одслужи у цркви Божанствену службу, и поткрепи се мало храном у три сата по подне, као што је обичај код постника, епископ отпочину од трудова, и виде у сну овакво виђење: некакви људи ношаху на рукама неки женски кип, сличан једној од јелинских богиња, и указиваху му као богу поштовање жртвама и поклоњењем. Тешко беше епископу гледати како људи обмањују себе идолопоклонством, и он рече тој њиховој богињи: Зар доликује теби, створењу Божјем, да те људи сматрају за Бога, и да од њих примаш поклоњење које само Богу доликује? – Чувши ове речи, богиња одмах остави људе који јој се клањаху и пође за епископом, говорећи: Нећу те оставити, нити ћу одступити од тебе, док ме не приведеш и не предаш Творцу и Саздатељу моме.

Пренувши се из сна, епископ размишљаше о свом виђењу. Утом уђе к њему Евтропије и рече: Владико, три младића, рођена браћа,

једнодушно напуштају идолопоклонство и желећи да буду причислени к лику оних што служе Христу у овом манастиру, уђоше данас за тобом у обитељ ову, и са сузама ме молише да обавестим о њима твоју светост. – То обрадова епископа, и он ускликну: Благодарим Ти, Господе Исусе Христе, што си ме удостојио да сада чујем овакву радосну вест!

И нареди епископ да му позову та три младића. Када они уђоше сами и ступише пред чесно лице његово, светитељ најпре сатвори молитву, па затим поче очински и с љубављу разговарати с Евгенијом, распитујући их за њихова имена, порекло и отачаство. Евгенија, црвенећи у лицу девојачким стидом, одговараше смирено: Ми смо, божанствена главо, родом из славнога града Рима, и отачаство наше је Рим; браћа смо по телу; првome је име Прот, другоме Јакинт, а ја се зovem Евгеније. – Блажени епископ Елиј с љубављу гледајући у њу, рече: С правом називаш себе Евгенијем, Евгенија! Име твоје[б] слаже се са духом твојим, јер ти имаш благородну, храбру душу, и у свему се показујеш као прави мушкарац. Но притом чврсто се држи у уму свом одлуке, побеђуј своју женску природу, и стасаћеш у мушкости, и утврдићеш се у Христу, ради Кога ти жена, правиш се мушкарац, променивши свој женски лик и име из љубави

према Богу. Ово говорим теби, не изобличавајући и не ружећи твоју природу, и не желећи да те одвратим од твоје намере, него да би ти дознала колико се Бог брине о теби и како ми Он откри све што се тиче тебе, не утајивши ништа: ко си ти, и како ћеш доћи к мени, и ко су они који ће с тобом доћи к мени. Стога се, Евгенија, постарај да се покажеш не мање мушка духом него својим изгледом: јер ми Господ мој откри и то, да си ти себе припремила за чисто обиталиште Њему, чувајући своју девственост неоскврњеном, и одбацујући саблазни земаљског живота.

Обративши се затим Проту и Јакинту, светитељ рече: Ви сте робови по телесном пореклу, али сте слободни духом, јер дух ваш није поробљен ничим земаљским. Зато не ја, већ сам Господ Христос говори вама: Више вас не називам робовима него пријатељима (Јн. 15, 15).

Блажени сте ви због такве слободе ваше, али сте још блаженији због вашег пријатељства и сједињења с Христом: јер ви једнодушно изабрасте узети на себе јарам Христов, и ничим не ометосте блажену Евгенију у њеној намери, већ заједно с њом горите духом да служите Господу. И када она буде изашла из овог живота, заједно с њом и ви ћете се удостојити од Господа оних венаца и награде, којих и она.

Овоме разговору епископа Елија са Евгенијом и њеним евнусима нико не беше присутан.

Епископ нареди Евгенији да остане у мушком оделу, пошто нико не знађаше ту њену тајну. И она заједно са евнусима не одступи од епископа док их све епископ не крсти и не причисли к лику монахујућих.

А сада да опишемо шта се десило у оно време када светитељка заједно са Протом и Јакинтом кришом од робова сиђе с кола, и како родитељи њени туговаху за њом.

Кола дакле продужише свој пут и већ се приближише к дому, а робови иђаху испред кола не слутећи шта се догодило. Домаће пак слуге изађоше с буктињама у сусрет Евгенији.

Пришавши колима они видеше да су она празна и да у њима нема Евгеније, и то њих доведе у велику забуну. Отац њен, мајка, браћа и све слуге се веома узнемирише, и настаде запевка, вапијање, ридање и силан плач. Дадеше се у трагање по свему граду, и сав се народ у

Александрији у чуду питаше шта се то догодило са епарховом ћерком. Многобројни робови бише разаслани на све стране да траже Евгенију. Они претражише не само сав град, него и сву земљу Египатску, и при распитивању не пропустише никога на путу и по кућама: трговце, земљоделце и путнике; али нигде не могоше

ништа чути о том скупоценом бисеру, који десница Свевишњег кријаше у Својој ризници до потребног рока.

Родитељи пак Евгенијини дан и ноћ плакаху за њом и неутешно ридаху, често је дозивајући по имену, гребући лица своја посипајући пепелом главе своје, и падајући на земљу од изнемоглости и силне туге срца; и притом запомагаху:

Евгенија, Евгенија, кћери наша слатка! где си се, светлости наша, сакрила од очију наших? у ком си се месту, утехо наша, притајила? на који си начин, надо наша, нестала?

И ридаху родитељи за ћерком својом, и плакаху браћа за сестром својом, и сузе роњаху робови и робиње за госпођом својом, и сви грађани жаљаху за Евгенијом и саосећаху бол епарха као свог доброг господара и управитеља. Потом почеше питати врачаре и гатаре, и приносити идолима многобројне жртве, не би ли им који од богова казао што о несталој девојци.

Но ни од њих не дознадоше ништа. Јер ћутаху: врачари и гатари као лажљивци и незналице, а идоли као мртваци. Најзад неки од житеља Александрије измислише басну на утеху епарху: наиме они тврђаху да им је откривено, како су, тобож, богови заволели лепоту Евгенијину, па зато Евгенију узнели на небеса и уврстили је у ред богова. Уцвељени родитељ поверова тој

басни, престаде мало са тугом, и силом претвори свој плач у радост. И он одмах нареди да се салије од злата идол, сличан по изгледу његовој љубљеној кћери, и да се постави на видном месту у Александрији. И поче он свенародно указивати поштовање Евгенији као новој богињи, празнујући је и приносећи јој многобројне жртве. На тај начин он олакшаваше себи бол свој за ћерком. Али Евгенијина мајка Клавдија и браћа Авит и Сергије не повероваше тој басни, те и надаље непрестано и неутешно плакаху за Евгенијом.

Међутим блажена девојка Евгенија, прикривена мушким оделом и именом, и због својих мушких и јуначких подвига сматрана за мушкарца, живљаше у споменутом манастиру усрдно монахујући и служећи Богу. И она показа толики успех у божанственом учењу, да је кроз две године већ знала напамет цело Свето Писмо: и душа јој беше препуна толиким миром, да је сви сматраху за једнога од анђела. И ко је могао сазнати да је она женско, када је покриваше сила Христова и беспрекорна девственост, и када она својим животом и код савршених монаха изазиваше дивљење? Говор њен беше смиран, мио, кротак и немногоречив, пун страха Божија и душекористан. На црквена богослужења нико не долажаше пре ње и нико

не излажаше после ње. Свима она беше на углед и корист: тужне утешаваше, са радоснима се радоваше, гњевљиве и јаросне једном речју смираваше; на горде пак толико утицаше смирени начин њеног живота, да су се они изненада претварали из вукова у овце.

Након не много времена она доби од Бога дар исцељивања. И када би она посетила кога болесника, одмах је сам долазак њен одгонио болест и давао болеснику потпуно здравље. А два евнуха њена, Прот и Јакинт, неодступно борављаху с њом, и беху подражаваоци њеног живота, и верне слуге њене и пријатељи.

Три године по обраћењу њеном к Богу престави се игуман тога манастира. И братија сабравши се стадоше једнодушно молити блажену да им буде игуман, јер не знађаху за њену тајну чувану Богом: да је њихов Евгеније по природи не мушкарац већ жена. Они су посматрали њено мудро, беспрекорно и богоугодно живљење, које неупоредиво превазилажаше живљење свих постника манастира, те због тога многим молбама наваљиваху на њу да се прими старешинства. Тада светитељка, с једне стране бојећи се да је противно закону да жена управља над људима, а с друге стидећи се да омаловажи и одбије свесрдне молбе толиких чесних лица, упути им ову молбу: Молим вас,

браћо, донесите ми овамо свето Еванђеље. – А када Еванђеље би донето, она продужи: Потребно је да хришћани приликом сваког избора пре свега питају о томе самог Господа Христа.

Стога расмотримо шта нам Христос наређује поводом овог избора, па се покоримо Његовој вољи.

Тада она пред свима отвори Еванђеље насумце, и оно се отвори на месту где беше написано: Који хоће да буде већи међу вама, нека вам буде слуга; и који хоће међу вама да буде први, нека вам буде роб (Мт. 20, 26-27). Када ове речи бише прочитане, светитељка изјави: Ево, покоравам се и Христовом наређењу и вашој молби. Нека дакле будем слуга и роб ваше љубави.

И обрадоваше се сви њеном пристанку. И прими тобожњи Евгеније, а у самој ствари Евгенија, игуманство у том манастиру, и постаде свима као заробљеник и роб, непрестано се трудећи за сву братију, носећи воду, секући дрва, чистећи све келије, и свима служећи са великим усрђем. Себи пак за борављење изабра вратареву келију, да се ни бољом келијом не би показала виша од других. Трудећи се у манастирским пословима она никада није пропуштала прописано црквено правило, тојест: јутрење, Часове (у нарочите дане и Литургију), и вечерње. И изгледало јој да

је узалудно изгубљен онај час, у који би се десило да она не узнесе хвалу Богу. И она будно мотраше да јој ни једна час не прође без славословља Божија. Стога у рукама њеним беше посао, а у устима непрекидна молитва. И доби она власт над нечистим дусима, да их изгони из људи. А даде јој се благодат да чини и друга чудеса, о којима подробно говорити недостаје времена. Но сада да испричамо како отпоче гоњење на светитељку, остале догађаје из њеног живота, њено страдање и њен крај.

Бејаше у Александрији једна жена, по имену Мелантија, богата имањем али убога у добрим делима. Она се разболе од грознице, и паћаше од ње више од године дана. Имаћаше она велико имање у близини манастира. Чувши да у манастиру има неки монах Евгеније који лако исцељује сваку болест, она хитно оде к њему, и мољаше га да је исцели од болести њене.

Сажаливши се на њу, Евгенија је помаза светим јелејем, и Мелентија одмах избљува све што јој је унутра шкодило и изазивало њену болест, и постаде здрава, и пешице се врати на своје имање. Након пак не много времена она у знак благодарности за исцељење начини три сасуда од чистога сребра, напуни их новцем и посла свом бесплатном лекару. Но Евгенија не прими поклон већ га одасла натраг Мелантији,

рекавши: Ми изобилујемо и преизобилујемо сваким благом о Богу нашем. А тебе, драга Мелантија, саветујем да ово раздаш невољнима и убогима.

Угледавши враћене поклоне, Мелантија се веома ожалости, и хитно оде у манастир. И каквим све молбама и преклињањима она наваљиваше на Евгенију да не одбија донесене поклоне! Најзад настојатељ Евгеније једва пристаде да нареди да се сасуди однесу у црквену сасудохранилицу где су се чувале ствари за црквена богослужења. Од тога времена Мелантија стаде често посећивати Евгенија, и њоме овлада непристојна љубав према њему, не знајући да се под мушким оделом и именом скрива жена. Видећи га онако млада и лепа, Мелантија је држала да такав младић није могао увек живети у чистоти, а своје исцељење стаде приписивати не његовој светости већ његовој лекарској вештини. И она се с дана на дан стаде распаљивати све већом и већом пожудом за њим, сањајући да ступа у телесни грех са њим. И тражаше она згодно време и место, да испуни ту своју жељу. И једнога дана, налазећи се на свом имању недалеко од манастира, Мелантија, распаљена похотом према младоме монаху, начини се болесна, и посла к њему молбу да је сам посети болесну и помогне јој као и први пут.

Дошавши к њој, блажена Евгенија седе пред постељом Мелантије, болесне не од болести већ од телесне похоте. Посматрајући Евгенијино лице, Мелантија не могаде више скривати у себи потајни огањ који је дуго времена распаљивао. Она отвори своја бестидна уста и поче говорити речи блудничке, прелашћујући га и мамећи у грех, као што је то некад чинила са Јосифом Египћанка, жена Пентефријева.[7] Ја сам обузета неодољивом жељом и безмерном љубављу према теби, – говораше она, – и мој се дух не може смирити док ти не пристанеш да постанеш господар над свим имањем мојим и мој муж. Јер зашто ти узалудно умртвљујеш себе непотребним уздржањем, и добровољно упропашћујеш дане младости своје, толико изнуравајући тело и сатирући такву лепоту лица? Ево огромних имања! ево ризница злата и сребра, драгог камења и скупочених хаљина! ево и великог броја робова и робиња! ево, најзад, ти видиш и мене младу и не ружну, обудовелу ове године, притом и бездетну, те тако нема наследника за моја богатства. Стога их наследи ти и постани мени самој господин и господар. Све то и још много друго говораше Мелантија, прелашћујући Евгенију. Но преподобна Евгенија, стидећи се бестидности ове блуднице, одговори јој страховито љуто: Умукни, жено,

умукни! и не покушавај да ми нашкодиш отровом древне змије. Ја видим, ти си од себе начинила велико обиталиште ђавола. Одступи од слугу Божјих, саблазнитељко! богатства твоја нека наследе слични теби сладострасници! а наше богатство јесте сиротовати са Христом. Што се пак тиче брака, то нека наш ум никада и не помисли на телесна уживања! О блажена чистото, никада те нећемо продати за трулежна богатства! О света девствености, нећемо те оскврнавити блудочинством! О Мати Божја и Дјево, у Тебе се уздам, нећу изневерити своје завете! Један је у нас брак – наша љубав према Христу; једна су у нас богатства – блага спремљена нам на небесима; једно наслеђе – познање истине.

Рекавши то, блажена Евгенија устаде и оде у свој манастир. А Мелантија, испунивши се уједно неисказаног стида и гњева, отиде у град, јави се епарху и рече му: Неки хришћански младић, који каже да је лекар, борави у манастиру недалеко од мога имања, дође мојој кући, и ја му допустих да уђе у моју собу ради лечења. Међутим он, сматрајући ме за непоштену и бестидну жену, поче ме најпре ласкавим речима наводити а затим и рукама приморавати на зло дело; и да ја не нададох вику, те робиње моје дотрчаше на моје

запомагање, тај би ме безобразни младић сигурно оскврнавио насилно, као варварин заробљеницу.

Ове Мелантијине речи силно разјарише епарха, и он одмах посла слуге да ухвате не само младића Евгенија, називаног лекарем, него и све који живе с њим, да их окују у железне окове и држе у тамници. Али пошто једна тамница не могаше сместити све монахе који се налажаху с Евгенијом, то их распоредише по разним тамницама. Глас о овом догађају пронесе се не само по свој Александрији него и по свима оближњим градовима. И многе увреде и грдње доживеше хришћани од незнабожаца, јер сви који чуше казивање Мелантијино вероваху у истинитост речи њених, пошто су је незнабошци веома ценили као честиту, угледну и високородну.

И би одређен дан у који се имало обавити суђење монасима и изрећи им се казна. Неке од њих епарх је хтео да преда зверовима на поједење, друге да у огњу спали, а остале да погуби помоћу разноврсних мука. И када дође тај одређени дан, сабра се мноштво народа не само из града него и из целе његове околине. Сабра се тамо такође и много хришћана, међу којима беху многи презвитери и неколико епископа: они дођоше да виде кончину невиних

слугу Божјих, да узму остатке моштију њихових и чесно их погребу.

Чим на судиште стиже епарх Филип са својим синовима Авитом и Сергијем, и седе на судијином месту, одмах уведоше у средину позоришта блажену Евгенију, тајну које још нико није знао, са њеним евнусима и осталим монасима, оковане у тешке железне окове. А народ стаде силно грајати и викати: Нека буду погубљени ти погани безаконици! – Епарх нареди да начелника зла, невино јагње Христово, приведу ближе к њему ради испитивања, и да поређају пред њом сва оруђа за мучење, и да предстану готови и грозни целати.

И стаде света Евгенија на суду пред оцем својим и браћом, немајући на себи никакву кривицу, сакривена под мушком монашком одећом, смерно погнуте главе, да је одмах не би распознали. Обраћајући јој се, епарх јој поче јаросно говорити: Реци нам, најпокваренији хришћанине, тако ли вам Христос ваш заповеда да чините погана дела и да лукавствима својим уваљујете честите жене у зле похоте своје? Реци нам, сверазвратни, како си се дрзнуо ући у кућу пресветле госпође Мелантије и њену племениту чистоту присиљавати на оскврњење?

Покварењачки издајући се за лекара, ти си се

показао непријатељ и насилник. Стога ћеш за свој бестидни и дрски подухват добити достојну казну, и ти тако зао погинућеш злом смрћу. Епарху који са толиким бесом говораше, блажена Евгенија одговори кротко: Господ мој Исус Христос, коме служим, учи чистоти и обећава вечни живот онима који девственост своју чувају беспрекорном. Ми можемо овог часа доказати да нас Мелантија лажно окривљује. Али боље је да ми претрпимо зло, те да не пропадне плод нашег трпљења, него да она, побеђена и изобличена, доживи какво било зло. Уосталом, ако ми се закунеш здрављем царева својих да овој лажној сведокињи нећеш учинити никакво зло, онда ћемо је ми одмах испитати односно греха за који нас без икаквог разлога окривљује, па ћемо видети да је она крива.

Епарх се закле и обећа да ће испунити што она тражи. Тада се Евгенија обрати Мелантији и рече јој: Мелантија, само име твоје означава црнило и помрачење.[8] Својом безочном клеветом ти си хришћанима припремила разне муке. Хајде онда, настој да нас кидају, пале и соку! Но буди уверена да слуге Христове нису онакви каквима их ти лажно приказујеш.

Уосталом, приведи ту робињу за коју си рекла да је очевидац нашега греха, да се њеним устима изобличи лаж и обелодани истина.

Та робиња би приведена. Она дометну лаж, да би угодила својој госпођи. Јер како би она могла рећи што противу ње? – Ја знам, говораше робиња, да овај бестидни младић често греши са простим женама. И мени је тај бедник много пута досађивао, па се најзад дрзнуо насрнути и на моју госпођу. Ушавши у њену спаваоницу у седам сати изјутра, он је најпре разговарао с њом као лекар о њеној болести; затим јој поче говорити безобразне речи, и напослетку покуша да је силује, што би свакако и учинио, да ја нисам брзо дозвола друге служавке, те тако избавила госпођу нашу из руку овога блудника. Судија нареди да се позову и друге служавке Мелантијине; но и оне такође лажно сведочаху против монаха Евгенија, помажући својој госпођи. Тада епарх бесан од гњева викну на Евгенију: Шта можеш, бедниче, рећи у одбрану своју сада, када те толики сведоци терете и поуздано потврђују твоје безакоње? – Света Евгенија одговори: Сада ево дође време говорити, јер престаде време ћутања. Дође време слободно објавити истину, да се лаж, изношена противу нас, не би безмерно хвалисала, и да међу незнабошцима не би кружили рђави гласови о хришћанима. Истински сам желела да своју тајну чувам до краја свога живота, и да лаж која се износи

против нас изобличим на будућем суду Христовом и докажем чистоту своју пред Оним, из љубави према коме сам је и чувала. Што сам досада веома брижљиво скривала, приморана сам да сада обелоданим, да безакоње не би тријумфовало над невиношћу, и да се незнабожачко безбожје не би ругало благочестивом и целомудреном хришћанском животу, и да га не би исмевало, нити му се подсмевало. Објавићу истину не из хвалисавости, него ради прослављења имена Исуса Христа: јер је сила овога имена толика, да и жене, које живе у страху Божјем, удостојавају се мушкога достојанства, те људска бића мушкога рода не могу вером бити већа од оних женскога рода, као што вели учитељ хришћански, апостол Павле: У Бога нема разлике између мужа и жене, јер су сви једно у Христу Исусу (Гал. 3, 28). Стога сам и ја пожелела Христа ради, у кога сам поверовала, и кога сам свом душом заволела, и на кога сам сву наду положила, да по животу и по спољашњем изгледу више будем мушкарац него жена, чувајући своју девственост за јединог пречистог и бесмртног Женика Небеског. Говорећи то, она раздра на себи горњи део одеће и обнажи неке делове свог светог и чистог девојачког тела и показа да је женско. И рече

епарху: Господине мој, ти си ми отац по телу, Клавдија ми је мајка, а Авит и Сергије који седе с тобом, то су моја браћа. А ја, – ја сам твоја кћи Евгенија, која се из љубави према Христу одрекох света и свих уживања његових; ево Прота и Јакинта, мојих евнуха, са којима заједно примих учење Христово. И Господ Христос ме обасу толиком благодаћу, да ме милосрђем Својим учини победитељком свих похота и страсти.

И ја непоколебљиво верујем да ће ме Он и до краја сачувати таквом каква сада јесам.

Док она ово говораше, и још не беше завршила своје казивање, познаше отац и браћа делимично по говору, а делимично и по неким цртама на лицу, пошто нетремице гледаху у њу, да је то заиста Евгенија. И одмах, у неисказаној радости и сузама, они скочише са својих места, и притрчавши јој, грљаху је и целиваху, плачући од радости и веселећи се што изненада обретоше Евгенију, без које им ни сама светлост овога света не беше мила. И тог часа би обавештена мати њена Клавдија, да је кћи њена Евгенија пронађена. Ова одмах хитно дојури, и угледавши своју милу Евгенију, шта све није радила, какве јој све љупке речи није говорила, гледајући своју кћер као да је из мртвих устала. А народ, посматрајући све то, дивљаше се и

громко викаше: Један је Христос, један је истинити Бог, Бог хришћански! – Мноштво пак хришћана који беху дошли са својим епископима и презвитерима ради погребења тела мученичких, испунивши се неизрециве радости, певаху: Десница твоја, Господе, сатре непријатеље. Који је Бог тако велики као Бог наш? Он открива што је сакривено, и обелодањује што је тајно, хвата мудре у лукавству њихову.[9]

Затим бише донете златоткане хаљине са скупоценим украсима; у њих родитељи и браћа обукоше Евгенију и против њене воље, па је посадише на узвишеном месту, да је сви виде, и да се сви радују с њима проналаску изгубљене. А одмах бише ослобођени окова и монаси, који заједно са Евгенијом беху у узама; и њих све обасуше многим похвалама, почитујући их као истинске слуге Христове.

Мелантија пак испуни се великог стида и страха; и још док се налажаше на гледалишту, огањ паде с неба на кућу њену и сагоре је до темеља са свима њеним богатствима и ризницама, тако да ни трага не остаде од свега тога. И настаде велика радост за све хришћане у Александрији и у целом Египту, нарочито када се крсти и поверова у Господа нашег Исуса Христа сам епарх Филип са женом и синовима и свим

домом својим; тада и велико мноштво незнабожаца прими свето крштење. И Цркви Христовој би враћен мир. Јер епарх Филип убрзо после свих ових догађаја посла царевима Северу и Антонину[10] писмо, у коме писаше да за римско царство није корисно изгонити из градова хришћане, који су од велике помоћи општим народним добрима. Цареви усвојише Филипов савет, те по свима египатским градовима хришћани се вратише на своја места, добише своја имања, храмове и звања; и хришћанска побожност цветаше у миру. Но светињу свагда прати завист вражија, и противу врлине војује грех. Тако и сада неким најугледнијим идолопоклоницима у Александрији беше веома тешко гледати како се с дана на дан увећава број хришћана, а број идолопоклоника све више и више опада. Нахушкани од оца свог Сатане они отпутоваше к царевима са клеветом на Филипа. И говораху царевима: Читавих девет година Филип управљаше добро Египатском земљом и законе царске строго спровођаше. Међутим сада ми не знамо шта му би, те се тако измени. Он остави служење боговима наших отаца, и сав народ вуче за собом на поклоњење Ономе, кога (како сви тврде) убише Јевреји распевши га у Палестини. Нема више поштовања и дужног

покоравана вашим царским законима. Свима нама он претпостави безбожне хришћане, од којих многи, улазећи често у храмове богова наших обасипају их безбројним хулама, називајући их дрветом, неосетљивим камењем и бездахним идолима.

Таквим и сличним речима они покренуше на гњев против Филипа оба цара, који послаше Филипу овакво писмо: „Најбожанственији цар, који је владао пре нас и знао твоју побожност и поштовање отачких богова римских, постави тебе у Александрији не као епарха већ као цара Египту, и озакони да док си жив несменљиво управљаш том земљом и да се нико други не шаље на твоје место тамо. Ту почаст твоју и ми чувасмо теби неприкосновено, али само дотле док си био пријатељ и служитељ богова наших. Но сада чујемо о теби, да си и богове оставио, и да си према нама постао нерасположен. Зато наређујемо: или се врати пређашњем поштовању римских богова, и тада продужи и надаље уживати пређашње почести и славу; или пак, ако наставиш са одбацивањем богова, онда одмах напусти свој положај и одреци се својих имања“.

Прочитавши ово царско писмо, епарх се направи болестан, да би имао времена продати сва своја имања, па раздати делом црквама,

делом сиромасима. А беше блажени Филип изврстан говорник, и он својим говорима многе угледне незнабошце убеди и обрати у хришћанство, а малодушне и колебљиве у вери укрепи и утврди.

Пошто своје имање распродаде и раздаде, Филип се одрече чина епарха, и одмах га сви александријски хришћани изабраше себи за епископа. А након неког времена стиже на његово место други епарх из Рима, по имену Теренције. Он је желео убити Филипа, али се бојао народа, јер сви беху готови душе своје положити за свога епископа. Зато он најми тајне убице, који ушавши к светитељу и нашавши га где се сам моли Богу, ударише га мачевима, па изађоше и сакрише се. То се одмах сазнаде по целој граду, и настаде велики плач, кукњава и пометња. Међутим Теренције, бојећи се да народ не прокљуби његово лукавство, нареди да се сместа пронађу убице, и врже их у тамницу, пошто их најпре окува у тешке окове, тобож намеравајући да их стави на жестоке муке и погуби. А блажени епископ поживе три дана после нанесених му рана, па сконча о Господу мученичком кончином, и удостоји се мученичког венца. Епископова он годину и три месеца. Погребоше га унутар града на месту званом Изиум, у цркви коју је он сам подигао.

Убице пак епископове епарх Теренције задржа неко време у тамници, па их пусти на слободу, тобож по царском наређењу.

И тада сви дознадоше да је свети епископ убијен по његовом наређењу.

После смрти свога оца, светога Филипа, света Евгенија сабра око себе хришћанске девојке, и продужи заједно с њима служити Богу, проводећи девствени живот. Мајка пак њена Клавдија сагради огромну гостопримницу и служаше намерницима, путницима и болесницима. Затим после дужег времена она узе са собом оба сина и блажену кћер Евгенију, отпутова у постојбину своју Рим, и тамо се настани на своме имању. Римски сенат благонаклоно прими Авита и Сергија, и један од њих би постављен за обласног управитеља у Картагини, а други за царског намесника у Африци.

Међутим света Евгенија живећи у Риму тајно привођаше Христу многе девојке, ћерке угледних велможа, и саветоваше им да чувају девственост. У то време у Риму бејаше једна млада девојка из царскога рода, по имену Васила, која остаде сироче после смрти својих родитеља. Њу узе да чува њен стриц незнабожац, и цареви је верише за високородног и чувеног по јунаштву и

племенитости младића, по имену Помпеја. Но свадба би одложена за неколико година, пошто девојчица још не беше пунолетна. Васила, често слушајући о имену Христовом и о Евгенији, и њеном девственом и целомудреном животу, и о чудесима што се збивају силом Христовом, распали се духом, јер је Господ тајним надахнућима призиваше к небеским дворима Својим. И Васила имађаше две жеље: да сазна поуздану истину о Христу, и да види Евгенију. Али отићи к Евгенији и разговарати с њом она није могла, једно из страха да то не сазна њен вереник, а друго због гоњења хришћана у то време у Риму. Стога Васила посла к Евгенији верног слугу свог са молбом, да је Евгенија макар путем писма обавести о Христу и научи је како да верује у Њега.

Света Евгенија се веома обрадова оваквом веснику. И пошто се посаветова са својом мајком и евнусима, она, свесна да писмо не може поучити као жива усмена реч, нареди евнусима да се спреме да их пошаље Васили као неки дар. И она их посла Васили са оваквом поруком: „Ево, мила сестро Васила, шаљем ти као дар два верна роба моја, евнухе Прота и Јакинта, који су расли са мном од младости, и они нека ти буду живо писмо од мене“.

Васила с радошћу прими евнухе, на изглед

робове, а у самој ствари апостоле Христове. И они, дан и ноћ разговарајући с њом, научише је светој вери, јер она непрестано са великом пажњом, радошћу и умилењем слушаше божанствене речи које излажаху из уста њихових, и свим срцем поверова у јединог хришћанског Бога, Творца свеколике творевине. Извештен о томе римски папа, блажени Корнилије,[11] дође тајно к њој и крсти је у име Свете Тројице. Затим и стриц њен незнабожац приступи Христу, те се тако Васида могаше лако виђати с Евгенијом, и уживати у светом и пријатном разговору с њом. И Евгенија сваке ноћи несметано долажаше к њој у дом њен, под покровитељством њенога стрица.

Тако света Евгенија и блажена мати њена Клавдија обратише Христу многе душе. И све хришћанске удовице у Риму имађаху прибежиште своје код Клавдије, а девојке код Евгеније, и нахођаху код њих покој телу и души. Сваке пак суботе увече свети папа Корнилије слаше у дом Клавдијин молитве и псалме,[12] да се оне сву ноћ моле и славослове Бога; а ујутру, у појање петлова, он је сам долазио к њима, крштавао приступивше Христу, служио Божанствену литургију и причешћивао све Светим Божанским Тајнама. И множаше се Црква Божија и цветаше усред гоњења као

љиљани усред трња: јер свете девојке Евгенија и Васида обратише к Богу веома много девојака, а света Клавдија, много жена, а блажени евнуси Прот и Јакинт – много младића.

Међутим, када се зацарише незнабожни цареви Валеријан и Галијен,[13] гоњење на хришћане се појача. Цареви издадоше наређење да се побију сви хришћански учитељи, и најпре се дадоше у потеру за светим Корнилијем папом, да би га убили. У то време света Евгенија, сусревши се са светом Василом, рече јој: Господ ми откри, да ћеш ти ускоро добити мученички венац ради своје девствености. – Васида одговори Евгенији: И мене Господ благоволи обавестити о теби, да ћеш добити двоструки мученички венац: један за муке и напасти које си претрпела у Александрији, а други – за своју крв коју ћеш пролити страдајући ради Христа. – Тада блажена Евгенија подиже руке своје к небу и рече: Господе Исусе, Сине Свевишњег, који си се ради спасења нашег родио девственошћу Пречисте Матере Твоје, преведи све поверене ми Тобом девојке у непрекорној девствености у вечно Царство славе Твоје!

Обративши се затим мноштву Христових девојака које су седеле с њом и с Василом, блажена Евгенија рече: Ево настаде време бербе винограда, када се грозђе бере и муља, па онда

у виду вина износи на царски сто. И нема ниједног силног царства, и ниједног високог звања, који се не украшавају крвљу тих гроздова. И ви, младице моје и гроздови срца мога, будите готове за Господа. Девственост је најпрви знак приближености Богу; девственост нас уподобљава анђелима; она је мајка вечнога живота, другарица светости, безопасан пут к небу, госпођа радовања, вођ силе чудотворства, загревање и венац вере, крепост и утврђење љубави. Ни о чему ми не треба да се тако старамо, ни о чему да се тако бринемо, као о пребивању у беспрекорној девствености; а још је славније умрети за девственост. Шта су ташта и варљива уживања овога света, која пружају привремену радост, а одводе у вечну муку; изазивају краткотрајни смех, да би поразила вечним плачем; доносе брзоувенљиве цветове задовољстава, да би наметнула непролазне горчине; обећавају срећан живот у садашњем веку, да би у будућем веку предала вечним мукама. Ради свега тога, о премиле девојке, које сте се све до сада подвизавале са многим подвигом девствености, продужите пребивати у љубави Господњој, као што сте почеле. Настали су за вас дани привременога плача, да бисте се могле веселити и радовати у вечности. Ја вас предајем Духу Светоме, и верујем да ће вас Он

сачувати чисте и беспрекорне. Не иштите да и надаље гледате моје телесно лице, него духовним очима гледајте на моја дела и поступке. Рекавши то, блажена Евгенија целива сваку од њих и утеши оне које плакаху. Затим сатвори молитву са Василом, и пошто се целиваше оне се растадоше. Тог истог дана једна од робиња свете Василе оде к веренику своје госпође Помпеју и рече му: Господине мој, знам да су ти цареви обећали за супругу моју госпођу, и ти ево више од шест година не правиш свадбу чекајући да твоја вереница постане пунолетна. Ја сам сада дошла да те известим, да ти више и не можеш ступити с њом у брак, јер је њен стриц и васпитач – хришћанин, а и она је свом душом примила хришћанску веру, и сада се гади не само тебе него и целог света. Она има два евнуха, које јој је послала Евгенија, и она их поштује као своје господаре и сваки дан им целива ноге као бесмртним боговима. Ти евнуси и јесу учитељи хришћанског мађионичарства. Ове робињине речи страховито разјарише Помпеја, и он одмах скочи и одјури к васпитачу Василе јелину, и рече му: Решио сам да се ових дана венчам, зато ми дозволи да се видим с девојком коју ми непобедиви цареви подарише за супругу. – Васпитач се одмах досети да је Помпеј сазнао за њихово обраћење Христу и

одговори: Док Васи́ла беше мала и неразумна, дотле је ја закриљавах и чувах као зеницу ока, васпитавајући је како треба. Но сада она је већ на прагу пунолетства и зрелог разума, и због високог порекла свог она хоће да је потпуно слободна и никоме не подвлашћена. Зато није у мојој власти да ти дозволим да се видиш с њом; то зависи од њене воље.

Ово још више разјари Помпеја и он оде к палати Василиној, и стаде лупати на капији наређујући вратаркама да га пријаве Васили. Извештена о његовом доласку, Васи́ла га не пусти к себи него му посла оваку поруку: „Не доликује младићу да насамо разговара с девојком, а девојци не приличи ни да погледа на мушко лице. Осим тога ја не знам са каком намером долази к мени Помпеј“.

Постићен, Помпеј оде. Онда умоли неке сенаторе, и заједно с њима оде к царевима и припаде к ногама њиховим жалећи им се на своју вереницу и на Евгенију, и рече: О, пресветли цареви! помозите својим Римљанима и одагнајте из овога града новог бога, кога Евгенија доведе из Египта, јер одавна су штетни по народ ти људи који себе називају хришћанима. Они се ругају законима нашим, презиру богове наше, као ништавне идоле, и изопачују законе саме природе не дозвољавајући

да вереница ступи у брак са својим вереником. Ако пак не буде брака, откуда ће се онда рађати људи? А ако се не буду рађали људи, над ким ћете онда царовати? Откуда ће бити војске и силе римске? Ко ће побеђивати непријатеље? и како ће постојати наша отаџбина и живот људски?

То и слично томе говораше Помпеј са сузама. Цар Галијен и сав сенат сажали се на њега, и одмах издаде наређење: да девојка Васила или пристане ступити у брак, или да буде погубљена мачем; а Евгенија или да принесе боговима жртву, или да буде уморена мукама. Осим тога цар нареди да и сви хришћани буду убијани, а поред њих и они који би се усудили да скривају хришћане код себе.

Када царevo наређење дође до свете девојке Василе, она громко и неустрашиво одговори: Мој вереник је Цар над царевима, Христос Син Божји, и осим Њега ја нећу да знам за другог, трулежног мужа.

После ових речи Василу одмах заклаше мачем. Онда узеше и два света евнуха, Прота и Јакинта, и поведоше их у идолски храм да се поклоне поганоме богу Зевсу. Но чим светитељи уђоше у храм, идол Зевсов паде пред ногама њиховим и расу се у прах и пепео. Обавештен о томе, епарх града Никитије нареди да им одсеку

главе, сматрајући да су они својим мађијама срушили њиховог бога Зевса.

Свету пак Евгенију извевши преда се, он је стаде распитивати о мађионичарској вештини. Одговарајући му, светитељка стаде подробно и мудро причати о Једином Истинитом Богу, чијег се самог имена демони боје и дрхте, и падају заједно са идолима. Но епарх, не обраћајући пажњу на њене речи, нареди да је одведу у храм Дијане да тамо принесе жртву. Међутим, она још не беше успела ни ступити у храм, а храм се сруши заједно са идолом. Када то сазнаде цар, он нареди да је са каменом везаним о врату баце у реку Тибар. Но чим то би учињено, камен се тог часа одвеза, и светитељка пође по води као по суву. Тада је поново дохватише и у ужарену пећ вргоше; али пећ изненада остину, и светитељка изађе потпуно читава. Затим је бацише у дубоку и мрачну јаму, и десет дана је морише глађу; но луча Божанске благодати непрестано светитељку озараваше, и храна јој се с неба шиљаше. У тој јами Евгенији се јави Господ наш Исус Христос и рече јој: „Ја сам твој Спаситељ, кога си ти свом душом и свим срцем заволела, и волиш, и ради кога трпиш ове муке. Ја ћу те зато обући у велику славу и испунићу те неисказаном радошћу. Нека знак чествовања тебе буде и то, што ћу те ја примити у Своја

небеска насеља на сам Божић, дан у који сам се родио на земљи из чисте, девствене утробе“.

Ово јављење Господа испуни неизрецивом радошћу васцело биће свете девојке, и она с радошћу стаде очекивати час свога разлучења од тела. И на сам дан Рођења Христова к њој би послан у јаму целат, и уби је мачем.[14]

Тако света и преподобна девојка Евгенија заврши свој времени живот и страдања, а отпоче живот вечни и блажени. Блажена пак мајка њена Клавдија са домашњима својим узео њено чесно и свето тело и погребено на очевом имању недалеко од Рима, где света Евгенија за живота свога погребаваше тела многих верујућих.

Када после тога мајка једне ноћи плакаше на њеном гробу, јави јој се света Евгенија са мноштвом девојака у великој слави, и рече јој: „Радуј се и весели се, мајко моја, што Господ Христос уведе и мене у радост светих, а оца мога уврсти у ред патријараха; у недељу пак Он ће и тебе примити у вечну радост. Заповеди синовима твојим а браћи мојој, да они до краја свето очувају знамење Христово које су примили у крштењу, те да ми буду браћа не само по телу него и по духу, и да тако сав род наш принесемо на дар пријатан Богу“.

Када света Евгенија говораше то својој мајци,

чуше се гласови мноштва светих анђела који певаху и слављаху Оца и Сина и Светога Духа, Једнога у Тројици Бога, коме и од нас грешних нека је слава и хвала вавек. Амин.

### **НАПОМЕНЕ:**

[1]Марко Аврелије, римски цар, царовао од 161. до 180. године: Комод, син његов, царовао од 180. до 190. године.

[2]Сократ, Платон (ученик Сократов), Аристотел (ученик Платонов), Епикур, – познати грчки философи; живели у четвртном веку пре Христа.

[3]Спомен његов празнује се 14. јула.

[4]Илиопољ – град у северном Египту.

[5]Сравни: 1. Јн. 4, 1-3.

[6]Евгенија је грчка реч и значи: племенита рода, високог порекла; благородна, племенита, великодушна, честита, самопожртвована.

[7]1. Мојс. 39, 7-20.

[8]Мелантија је грчка реч и значи: црни цвет.

[9]2. Мојс. 15, 6; Псал. 76, 14; Јов. 5, 13.

[10]Римски цар Септимије Север од 193-211. год.; син његов Антонин био му сацар, савладар.

[11]Свети Корнилије, папа Римски, управљао Римском црквом од 251- 252. год.

[12]Тојест: богослужбене књиге, које у то време беху реткост, и поседоваху их немноги.

[13]Римски цар Валеријан царовао од 253. до 260. године; Галијен, син његов, од 260. до 268. године

[14]Свети: Евгенија, Клавдија, Васила, Прот и Јакинт пострадаше око 262. године. Грбови Прота и Јакинта бише откривени за папе Дамаса 366. године, и над њима убрзо подигнута црква. У садашње време мошти св. Прота почивају у Риму у цркви св. Јована Претече, мошти св. Јакинта у цркви св. ап. Павла Остијског, мошти св. Евгеније у цркви св. Дванаест Апостола, мошти св. Василе у цркви св. Праксаде.

